

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor: Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum Sokol. Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa: Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3, 8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GREGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 27. MAI 1974 • POSTFACH, 3 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 21. • PREIS S. FR. 1.00

S ČÍM SOUHLASÍME...

PO EXTREMU EXTREM

Portugalský převrat? Francouzské volby? Byla doba — už je to dávno — kdy pád portugalské diktatury a možnost socialisticko-komunistického režimu v Paříži by roztočily v americkém tisku tuny novinového papíru. Ale dnes, v době tísňového dramatu, vyvolaného přepisem Nixonových magnetofonových pásků, zdá se téměř neamerické přerušit proud watergateckých komentářů a věnovat trochu pozornosti několika zemím na evropské straně Atlantiku.

Ale až bude Nixonův osud tak či onak zpečetěn, Evropa tu stále bude. Jaká to bude Evropa, bude důležité — i pro Ameriku. Spojené státy nemají monopol na princip extrému. Tento princip se projeví, kdykoli je někde násilím svržen politický režim. Neexistují umírněné převraty. I když jsou mezi vůdci — kteří připravují převrat, — umírnění lidé, jako je generál Antonio de Spínola, vůdce portugalské vojenské junty, je strašlivě těžké udržet pod kontrolou vývoj událostí.

Portugalský lid, když se vyspal z nadšení, rychle zjistí, že, jak trnitá je cesta demokracie po svržení autoritativního režimu. Jestliže generálové a plukovníci svrhnou levičový režim, jako se to stalo v Chile a předtím v Brazílii, nastane rychlé vychýlení doprava. Přebírat může a nemusí mít podporu lidu, ale armáda v každém případě kontroluje zbraně a sdělovací prostředky. Podarí-li se jím udržovat v chodu hospodářství, je těžké ji odstranit. Jestliže však armáda svrhne pravicový autoritativní režim, jako se to stalo v Portugalsku, nastane mezi civilisty rychlý pohyb doleva. Po mnoho let bylo všechno stlačeno pod vikem a jakmile se víko odklopí, vybuchne všechna nastrádaná hořkost. V zemi nejsou organizované politické strany kromě komunistické. Protože lid nemá dostatek demokratických zkušeností, těžko se organizují strany středu. Nepřežije žádná autorita kromě armády, a armáda — vzhledem k povaze portugalského převratu — se neodvažuje vystupovat jako autorita potlačitelská.

Ve Francii druhé volební kolo mohlo skončit vítězstvím Mitterranda a vládou lidové

fronty socialistů a komunistů. Mitterrand hrál chytře hru účtyhodnosti, aby nepoděsil voliče. Levice si dokonce odřekla májové oslavy, aby vypadala zodpovědně. Pomohlo jí, že po smrti de Gaulle a Pompidou nebyla v táboře, který oponuje levičové koalici, dominující osobnost. Pomohla jí také atmosféra uvolnění napětí ve světě. Příklad Nixona a Kissingera, kteří mluví a pracují se sovětskými vůdci — a příklad Willyho Brandta, který dělal totéž — zeslabil dřívější strach z komunismu.

Max Lerner v New York Post

SKUTEČNÝ SOLZENICYN

Západní liberálové a konzervativci vedou přes deset let diskusi o tom, kdo z nich si může popravu přisvojovat Alexandra Solženicyna. Byly už jakési dřívější náznaky Solženicynova skutečného stanoviska. V románu "Odklání rakoviny" se na příklad rozhodně vyslovil proti socializované medicíně. Ale jen hrstka odborníků pochopila význam takovýchto náznaků. Nyní se všechny pochyby rozplynuly. V "Dopise sovětským vůdcům" odstranil největší žijící ruský spisovatel všechny nejasnosti. V přímém slova smyslu je Solženicyn hravý pozdní potomek ruských slavjanofilů z devatenáctého století, kteří byli nejen proti marxismu a jiným zhoubným západním ideám, nýbrž i proti industrializaci. Jeho touha po minulosti je jasně vyjádřena v jeho zničujícím úsudku, kam zavedla industrializace jeho zemi právě tak jako Západ: "Ukázalo se, že celý tento 'nekončejší pokrok' je nezdárný, neuvážený, zuřivý spěch do slepé uličky".

Kdo čte tento dopis pozorně, nemůže pochybovat, že kdyby byl Solženicyn v roce 1972 americkým občanem, hlasoval by pro Richarda Nixona a proti G. McGovernovi. Podporoval by vietnamskou válku, útočilo by se na něho jako na "sexistu" za to, že se domnívá, že ženy jsou zavázány především rodinám, byl by napaden jako rasista za to, že zlehčuje nároky Indiánů a Eskymáků na území předků, stal by se nenáviděným terčem všech pokrokových myslitelů na univerzitách za to, že se prohlašuje za "oponen-

(Pokrač. na str. 7)

Ve Francii rozhodnuto

Ve druhém a rozhodujícím kole presidentských voleb ve Francii bylo již předem jasné, že vzhledem k situaci v zemi to bude boj mezi příslušníky pravice a levice, že vítězství toho nebo onoho kandidáta bude těsné a že výsledek voleb bude důležitý nejenom co se konsolidace Evropy týče, ale že může velmi přispět i na úseku snah o dorozumění vůbec. Volební kampaň byla velmi tvrdá. Ze strany spojené levice to byl nejsoustředěnější útok v historii Francie vůbec. Byl to útok domyšlený, přesně časovaný, který sliboval reálnou naději k úspěchu. Strana de Gaullova v krizi, stoupající inflace v zemi den ze dne, a nespokojenost s vládou nejen vnitřních záležitostí se týkající, ale i na poli mezinárodním. A proto hlavní volební heslo Giscarda d'Estainga, že "nastává nová doba ve francouzské politice — doba obnovy a změn", bylo ve volbách pravděpodobně heslem, které u francouzského voliče rozhodlo. A jistě také na vo-

liče působilo i d'Estaingovo varování, že vítězstvím kandidáta spojené levice, François Mitterranda, podporovaného komunisty, by se neúměrně zvýšil vliv Moskvy na francouzskou politiku. To ve svých projevech vlastně dokazoval i Mitterrand, když zdůrazňoval, že zvítězí-li — bude vláda sestavena včetně několika ministrů, představitelů komunistické strany Francie. Nešťastně volené heslo, které zcela jistě při těsném volebním výsledku bylo hlavním strůjcem Mitterrandovy porážky.

Ve spojitosti s výsledkem francouzských presidentských voleb je dobře upozornit na dvě věci, které opravňují naději nejenom na konsolidaci poměrů v politice evropské, ale také na zlepšení vztahů mezi Evropou a Spojenými státy. Dokazuje to velmi konstruktivní prohlášení d'Estaingovo, co se nové éry na ozdravení poměrů nejenom v Evropském společenství týče, ale také ve smyslu prohloubení spolupráce mezi Francií a USA. Toto ná-

stupní prohlášení pak získává ještě větší důležitosti nad ne jistě náhodným nástupním projevem nově zvoleného kancléře západního Německa Helmuta Schmidta, který také klade zvláštní důraz na spolupráci mezi Francií a západním Německem, a žádá i prohloubení spolupráce se Spojenými státy, shodně jako d'Estaing, na rozdíl od dlouholeté politiky de Gaulle a jeho nástupce, zemřelého presidenta Pompidoua.

Za jednu z nejdůležitějších výhod nově zvoleného francouzského presidenta pokládáme sedmiletý termín, který mu zaručuje při značných právech ústavou zaručených — uskutečnění toho, co ve své volební kampani a i po svém vítězství francouzským voličům slíbil.

Překvapení z NDR

Nepochybně pod tlakem Moskvy, pramálo potěšené provalením šplonážní aféry, která způsobila odstoupení Willyho Brandta, přichází východní Německo s překvapujícím návrhem. Oznámilo Bonnu, že je ochotno revdovat svoje rozhodnutí z loňského listopadu, podle kterého každý západoněmecký návštěvník NDR musel na hranicích vyměnit několik už deset, ale dvacet západoněmeckých marek na každý den pobytu. Důsledkem oné novinky byl mnohem menší počet západoněmeckých návštěvníků v NDR.

Šťastný příchod

Sovětský námořník, ltevec Simas Kudírka, kterého američtí pohraničníci v roce 1970 vrátili na sovětskou loď, z které seskočil, aby požádal v USA o azyl, a jenž byl pak svými "soudruhy" námořníky zbit a ztrávil několik let v koncentráku na Sibiři, přijede asi přeci jen do USA. Jeho matka, která je amerického původu, už má americký pas a čeká jen na vyřízení synova vystěhovaleckého povolení.

Poučení supermocností

Z dlouhodobého hlediska potřebuje Sovětský svaz uvolnění napětí víc než Spojené státy. K tomuto poznatku dochází François Duchène — ředitel Mezinárodního ústavu strategických studií v Londýně. Tento nezávislý výzkumný institut byl založen roku 1958 a jeho činnost financují příspěvky více než padesáti států. Podle Duchènova názoru vystupuje Sovětský svaz v úsilí o uvolnění napětí v roli žadatele.

François Duchène hovořil na tiskové konferenci o "Strategickém přehledu", který jeho ústav právě vydal. Studie zahrnuje výsledky výzkumu za loňský rok. Soustředí se především na poslední válku na Středním východě a na její účinky ve vztazích mezi oběma supermocnostmi a jejich spojenci.

Ředitel Duchène poznamenal, že Spojené státy mají sice možná větší zájem než Sovětský svaz o to, aby se ve druhém kole jednání o ome-

zení strategického zbrojení dosáhlo konkrétních výsledků. Sovětský svaz by však podstatně víc utrpěl, kdyby ztroskotaly snahy o zmírnění napětí, kdyby se obnovily nekontrolované závody ve zbrojení a kdyby hospodářská spolupráce mezi Východem a Západem skončila. Sovětský svaz by se dostal do nepříjemné situace, protože jeho průmyslová výroba ustrnula a dosahuje pouze 40 procent produkce ve Spojených státech.

Válka rovněž zvýšila význam role obou supermocností na Středním východě. Tamní konflikt podle londýnského ústavu ukázal, že Amerika nemůže automaticky očekávat pomoc od svých evropských spojenců v případě sovětské hrozby mimo úzce vymezenou oblast, stanovenou ve smlouvě Atlantické aliance a že v důsledku toho za krize na Středním východě téměř úplně selhala spolupráce. (Pokrač. na str. 3)

O ČESKOSLOVENSKU

25 let Čs. spisovatele

Čtvrtstoletí činnosti slaví nakladatelství Čs. spisovatel, které navazuje na tradici někdejšího vydavatelství Borový a patří Svazu čs. spisovatelů. Do r. 1969 vydávalo nejlepší knihy soudobé čs. literatury; od té doby trpí stejně jako celá čs. literatura strohou cenzurou. Za 25 let tu vyšlo přes 3600 titulů. K jubileu vydá nakladatelství třísazkové dílo "Tisíc let české poezie" a reprezentativní ilustrované vydání "Obrazů z dějin" od Vladislava Vančury.

Neštěstí na Haznburku

Do Černé věže zříceniny Haznbark u obce Klapy na Libochovicích v Čechách udeřil 6. května odpoledne blesk, který uvolnil z horní části věže asi čtyři kubiky zdiva. Na úpatí věže se krátce předtím schovalo před deštěm několik výletníků, kteří už nestačili před padajícími kamením utéct. Z 16 osob byl na místě usmrcen jeden školák a jeden voják, pět osob zraněno těžce, sedm lehce. O síle blesku svědčí fakt, že jeden z těžkých kusů zdi byl nalezen skoro 20 metrů od místa neštěstí.

Pomníky pro Prahu

Byla vypsána — v rámci 30. výročí "osvobození naší vlasti sovětskou armádou", neanonymní umělecká soutěž na tři nové pomníky pro Prahu: pomník maršálu Koněvovi, Juliu Fučíkovi a památník Slovenského národního povstání...

Nové známky

V Československu byly vydány dvě známky, přibližující poklady Pražského hradu. Obě jsou tříkorunové, obě zobrazují dva vzácné umělecké předměty z hradní klenotnice — českou skleněnou monstranci z roku 1340 a emailový přívěsek ve tvaru koluta ze sedmáctého století. Výtvarné předlohy a dokonalá rytecká práce jsou dílem akademického malíře a grafika J. Svengsbíra. Vyšla také série známek k mezinárodnímu festivalu Pražské jaro a k Bratislavským hudebním slavnostem. Autorem návrhů je akademický malíř J. Baláz.

Sovětská trojice odešla

Nikolij najednou — aby to tak nevypáдалo —, ale postupně odešel ze sovětského velvyslanectví v Praze onen team, který po dlouhá léta zajišťoval velmi stroze prosazování kremelských velmocenských pokynů u čs. režimních představitelů. Už za Novotného, pak — s potíže — za Dubčeka a konečně — velmi vehementně — za Husáka. Tito lidé jsou také z velké části zodpovědní za sovětskou okupaci ze srpna 1968. V čele teamu stáli tři lidé: velvyslanec Červoněnko (nyní zastupuje SSSR v Paříži) a velvyslanec rádové Udalcov a Prasolov — shodou okolností se jmény velice výmluvnými. Všichni tři v posledních dvou letech Prahu opustili, vyznamenáni všelijakými oficiálními medailami. Naposled — přijat postupně všemi předáky — Sergej Prasolov.

Výročí brněnského rozhlasu

Brněnské rozhlasové studio slaví 50. výročí svého založení. Od r. 1924 se samozřejmě technika proměnila; posluchači si mohli prohlédnout k této příležitosti výstavu. Vysílalo se také po několik dní přímo ze studia Dukla. Součástí oslav byl také velký pořad o jižní Moravě, nazvaný Země slunce.

Čs. vysílá v T'an-šan

Ve střední části pohoří T'an-šan byly dány do provozu rádiovysílače československé výroby, které značně zlepšily kvalitu příjmu rádiového signálu. Ve výšce 2000 metrů nad mořem byla také instalována retranslační stanice, která místním obyvatelům umožní sledovat televizní programy z Frunze, Taškentu i Moskvy.

Monopolním výrobcem

národopisných krojů a vyšiviek je už po pětadvaceti letech umělecké výrobní družstvo Slovač v Uherském Hradišti. Kroji vybavuje nejenom přední československé umělecké soubory, ale posílá je také do celé řady evropských zemí a dokonce i do Indonézie.

VESELE O NÁSTĚNKÁCH

Letošní osmé číslo časopisu ÚV KSČ Život Strany oživilo své nudné stránky veselým povídáním Jiřího Sádla o tom Co potřebuje nástěnkář. Nejen v Číně za kulturní revoluce, ale i v dnešním Československu patří nástěnkářské zřejmě k hlavním sdělovacím prostředkům strany. Více nebo méně hyzdí kdejaké veřejné místo, aby upozornily neinformované kolemjdoucí, že pod moudrým vedením strany právě kráčeji k šťastnému zítřku, či aby poeticky oznámily, že leninismus je jaro naší planety. Většinou se ovšem takováto názorná agitace odbude duchaprostým plakátem, po případě nalepením několika nesouvislých výstřižků z největších, ale sotva nejčtenějších novin.

Sádlo se v Životu strany domnívá, že nástěnkou by bylo možno — jak praví — umocnit, jestliže agitátor pozná přednosti barevné plochy a jestliže zjistí, že materiály mají i různé struktury. Soudruh Sádlo začíná své poučení od skříňky, kterou vědecky definuje jako předmět, jehož prostřednictvím předává nástěnkář kolemjdoucím nejružnější typy informací. Současně učinil závažný objev, totiž, že používání ústředně vydávaných plakátů ve skříňkách přináší některé problémy. Skříňky se umísťují na šířku a

plakáty se tisknou na výšku. Je s podivem — píše Sádlo — že za dlouhá léta se našlo nejhodnější řešení — otočná skříňka. Byla však už navržena a tak je naděje, že se do nástěnkářské praxe postupně prosadí a že nástěnkář už napříště nebudou odšťihovat hlavy klasikům, když se jim kvůli výšce nevejdou na šířku.

Dověděli jsme se dále, že nejlepším podkladovým materiálem pro nástěnkou je hobrá, kterou lze i vytapetovat. Způsob práce s tapetovým papírem je už zachycen na instruktážním filmu ministerstva kultury ČSR. (Vlastně je to velkořím, jehož tři díly byly promítnuty aktivu ÚV KSČ a v nejbližší době budou k dispozici v 16 mm kopiích. Zda budou uvedeny také v kinech a zaslány na mezinárodní festival, Sádlo neuvádí).

Pokud jde o nástěnkáře, potřebuje jako základní prvek i kreslicí papír formátu A 1, který musí ovšem dobře natřít až po okraj a po provlhčení alespoň v rozích upevnit napínáčky. A nástěnkář potřebuje i kratší a dlouhé pravítko, tužky, a pro míchání barev několik vhodných nádobek, na příklad od jednoho typu jogurtu. Štětce je třeba po použití dobře omýt, neboť pak vydrží řadu let. Zapotřebí je i nůž, žiletka, kladívko, kleště, ovšem raději menší štípačky, kratší typ špendlíků, několik velikostí hřebíků a taky trochu kostního kluhu. Sádlo to myslí s nástěnkáři dobře a je zájmem o jejich estetická díla zaneprázdněn natolik, že už mu sotva zbyde čas přecházet si někdy Dikobraz. Tam by totiž snadno zjistil, že doporučuje většinou úzkoprofilové zboží, které běžný lid shání pro věci sice méně důstojné, zato však užitečnější, než je názorná agitace.

Nevím také, zda je od Sádla rozumné doporučovat-li nástěnkářům, aby si dělali archiv ze starých novin a fotografií. On to zase myslí dobře. Ale co kdyby to takový nástěnkář popletl a vyvěsil archivní snímky ze slavných dějin strany, aniž by vyřetuloval případného pozdějšího pravcového oportunistu, či ponechal vedle sebe dva usmívající se soudruhy, z nichž ten jeden pak dal porazit toho druhého? Se starými články a hesly je nebezpečí ještě nebezpečnější.

Co třeba s oslavnými články o Mao Ce Tungovi, nebo s těmi o fašistické Jugoslávii, o velkém Stalinovi či o tom, jak Sovětský svaz nejpozději do roku 1970 dohoní a předhloní Ameriku? Jak vidíte a jak Sádlo dokázal, nástěnkářství je práce riziková — ale, abych Sádla citoval ještě jednou, je to zase práce tvořivá a názorná agitace mnohé pracovníky zkrátka přitahuje.

Není vyloučeno, že po otištění zmíněného hlubokého rozboru skříňky a hobry, jakož i vylepování ústředních plakátů, bude mít jak Život strany tak strana celá o jednorožčí kandidáta věd — zkrátka CSc — navíc.

Karel Jezdinský

ZAHÁJENÍ V METRU

Pražské metro zahájilo 9. května provoz na první části trasy C, z Kačerova na Florenc. Stanice na trati — dlouhé 6,7 kilometru, se jmenují: Kačerov, Budějovická, Mládežnická, Pražského povstání, Gottwaldova. I. P. Pavlova, Muzeum, Hlavní nádraží, Sokolovská. Jízdní doba je 13,5 minuty. Průměrná vzdálenost stanic je 800 metrů; nejhlubší stanice je 20 metrů pod zemí, nejnižší 6 a půl metru. Předpokládaný počet cestujících za rok je 45 milionů; největší obrát se očekává v ranní spíče na stanici Sokolovská — 14.300 lidí. Jízdné: 1 Kčs, děti do 10 let, vojáci do hodnosti četaře a kočárky s dětmi jezdí zdarma. Měsíční třítržkové předplatné činí 60 korun — sit'ová jízdenka stojí 80 korun, pro studenty a učně 35 korun. V zahajovací den — kdy byl v Československu svátek a tedy pracovní volno — se metrem svezlo na 150.000 Pražanů, stejně jako i v příštím svátečním dnu. Poruchy vznikly na pohyblivých schodech a u vstupních turniketů. Jeden pán prošel kdesi v jedné hale jakýmsi skleněnými dveřmi. Rczumí se zavřenými. V den zahájení provozu se taky městská doprava rozloučila se starými tramvajemi. Stalo se tak ukázkovou jízdou čtyř souprav, v jejichž čele jel otevřený Křižíkův vůz z r. 1913 s dechovou hudbou. Na všech tramvajových linkách — z nichž některé (stejně jako autobusové) byly vzhledem k provozu metra změněny — budou už jezdit nové vozy.

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent.

ZA JÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZA JÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly bohužel místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace lecky unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Nemáte-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu: AMERICKÉ LISTY, Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz. Přihlašuji se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodíte se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order. Jméno: Adresa:

Chruščovův "testament"

Jsou tomu už téměř čtyři roky, co vyšel ve Spojených státech amerických první svazek pamětí Nikity Sergejeviče Chruščova. Tehdy byl ještě Chruščov na živu a kolem jeho memoárů, které se dostaly na Západ se objevila celá řada nejfantastičtějších dohadů — včetně takových, že to mohla být snad dokonce i samotná sovětská tajná služba KGB, která je "přihrála" Západu, aby měla dostatečně průkazné argumenty pro utužování domácího, vnitropolitického kursu. Také názory na jejich "autentičnost" se lišily. I na to, do jaké míry jde o vyprávění pravá, doplněná tu i onde podrobnostmi z jiné — jistým sovětským kruhům vhodné — hromádky. Sám Chruščov, když ho tehdy povolali na komisi stranické kontroly ÚV KSSS, popřel, že by kdy nějaké své memoáry dal k dispozici nějakému zahraničnímu nakladatelství. Čímž ovšem — zřejmě záměrně — nevyvrátil možnost, že takové memoáry existují, nehledě k tomu, že ani američtí žurnalisté ani nakladatelští pracovníci nevěřili, že by je bývali kdy dostali přímo od něho.

Nyní je na Západě o jednu další literárně-politickou sensaci víc. Neboť v Paříži, v americkém týdeníku Time, v londýnských Times a také v západoněmeckém Spiegelu začaly vycházet na pokračování výňatky z druhého dílu Chruščovových memoárů, který už v létě vyjde ve Spojených státech v nakladatelství Little, Brown and Company.

Nikita Sergejevič Chruščov namlouval své paměti na zvukový pásek od roku 1964, kdy byl zbaven své funkce.

Jeho úmysly jsou z nich naprosto zřejmé: chtěl jimi vysvětlit a ospravedlnit své počinání a svá rozhodnutí, která učinil v době, kdy zastával v Sovětském svazu nejdůležitější stranickou funk-

ci. Pochopitelně, že se musel obávat toho, že se tyto jeho paměti, že se tato jeho "poslední vůle" jednoho dne mohou ocitnout v tajném archivu ústředního výboru. To ovšem určitě nechtěl. Nechtěl zemřít, aniž by mohl veřejně osvětlit a ospravedlnit své činy a své postoje.

Naděje, že by jeho paměti mohly vyjít v Sovětském svazu, byly mizivé. Zbývala jediná možnost: aby vyšly v zahraničí. Paradox nad paradox: bývalý první tajemník Komunistické strany prvního a největšího socialistického státu světa nemá jinou možnost, než se se svým politickým odkazem uchýlit do exilu.

Detaily o tom, jak se dostaly pásky s Chruščovými memoáry na Západ, dodnes známy nejsou. Známo je jen tolik, že lvi podíl na tom měl mladý (tehdy teprve třiatřetiletý) americký žurnalista Nelson Strobbridge Talbott, který v roce 1969 studoval na yalské universitě slavistiku a je autorem dísertační práce, věnované sovětskému básníkovi Vladimíru Majakovskému. V roce 1968 měl to štěstí, že ho redakce týdeníku Time poslala do Moskvy, aby zde po dobu dovolené zastupoval stálého korespondenta tohoto týdeníku Schectera. Talbott hodlal tuto dobu v Moskvě využít k tomu, aby se zde seznámil s co nejvíce zajímavými lidmi, zejména mezi sovětskými novináři. Jeden z nich ho zajímal obzvlášť:

Lev Petrov, spolupracovník tiskové agentury Novosti a redaktor sovětského časopisu pro zahraničí, — "Soviet Weekly". Petrov měl totiž slavného tchána: byl manželem Chruščovovy adoptivní dcery Julie.

Od něho se Talbott dověděl, že Chruščov, novými sovětskými vládci zbavený jakéhokoliv vlivu, namlouvá na

své dače — v ghetu prominentů, Petrovo-Dalněje nedaleko Moskvy — do mikrofonu hodnocení svých následníků. Petrov mu dokonce i umožnil — zřejmě bez vědomí svého tchána — odposlechnout několika těchto nahrávek a dovolil mu, aby si je přetočil a odvezl do Spojených států. Od těchto dní se datuje úsilí mladého amerického žurnalisty, získat Chruščovovy paměti celi a seznámit s nimi americkou a světovou veřejnost. Opravdový průlom se podařil v roce 1970, kdy Lev Petrov odevzdal Schecterovi v Moskvě víc než 60 hodin nahrávek Chruščovových pamětí a 820 stran ruského textu, pořízeného z těchto nahrávek. "Spolupracovníci Chruščova", tak to dnes popisuje Schecter, "zřejmě došli k názoru, že je na čase jednat". Byla to zřejmě poslední služba, kterou poskytl Petrov svému slavnému tchánovi: brzo na to zemřel na rakovinu, a tím ušel případné pomstě moskevských dogmatiků.

Také Chruščovův život se chýlil ke konci. Byl raněn mrtvicí — ale ještě i v nemocnici v namlouvání svých pamětí pokračoval; a také tyhle poslední kapitoly jeho odkazu se dostaly na Západ. Všechny magnetofonové nahrávky s Chruščovovým hlasem, celkem 63 cívek, byly podrobeny neobyčejně pečlivému vědeckému zkoumání. Bylo svěřeno americké firmě "Voice Identification Services", která se zabývá identifikací hlasů. Ta srovnávala například některé Chruščovovy veřejné projevy s jeho memoáry, dělala spektrogramy jednotlivých jím pronesených slov — v materiálech se uvádí číslo 5200 — a po třech měsících dospěla k závěru, že ten, kdo tyto paměti vypravuje, není skutečně nikdo jiný, než bývalý první tajemník KSSS.

A to byl také závěrečný důkaz, který potřebovali redaktori časopisu Time a američtí nakladatelé, aby mohli začít s uveřejňováním díla, které nepřináší jen nový pohled na sovětskou zahraniční politiku, ale i na situaci uvnitř této země; které se v mnoha ohledech řadí k dílům tak zvaných disidentů, oportunistů a revizionistů. Neboť i sám Chruščov na konci svého života dospívá k názoru, že socialismus a komunismus bez svobody jsou odsouzeny k věčnému přešlapování a k nezdaru.

O Mongolsku

Místní skupina Společnosti pro vědy a umění v New Yorku pořádá v pátek, 24. května v osm hodin večer přednášku Ing. P. Odstrčila, "Mongolská mozaika". Večer se koná v místnosti suterénu Willkie Memorial Building, 20 West 40th St. New York.

'Národní' a 'zasloužilí'

U příležitosti prvních květnových dnů, kdy v Československu vředy vypukávají, alespoň v oficiálních kruzích oslavná euforie, se dostalo státních poct opět některým československým umělcům. Někdo se musel spokojit se "zasloužilým", jiný bud' z této kategorie postoupil nebo byl rovnou jmenován do užšího kruhu "národních"; další byli obdarováni státními cenami, což s sebou alespoň nese jednorázový efekt hmotný. Ale vyvstala tak — v dnešních okolnostech ještě výrazněji než kdy jindy — zásadní otázka, která se nad udělováním podobných titulů a vyznamenání vznáší už od doby, kdy byly zaváděny. Odborníci i obyčejní lidé se vždycky ptali po skutečném smyslu tohoto úředního třídění umělců a namítali zcela oprávněně: je-li skutečně někdo umělec národem, lidem uznáný (to jest, že je obecně znám a obecně vážen), pak není zapotřebí tuto přirozenou popularitu stvrzovat nějakým úředním aktem, který musí vždycky vypadat nedůstojně, protože se nikdy nedají vyloučit vlivy stranání, jež zcela logicky poškozují pověst celé takové instituce. Smysl mohou mít ještě literární soutěže nebo odbornými ústavy či podniky udělované ceny, které mají sloužit v tom či onom oboru jako povzbuzení tvůrčí aktivity. I když ani tady nelze vyloučit machinace při jejich udělování, přece jen případné problémy zůstanou na oněch jednotlivých podnicích či jimi určených porotcích, a nikoli na bedrech státu.

Takové pochyby ovšem nedošly nikdy sluchu u státních a stranických úředníků, kteří si samozřejmě nedají vzít možnost i takovýto zásah do kulturní sféry. Jednou se takovým jmenováním chtějí jevit jako šlechetní mecenáši umění, jindy naopak jako jeho ostražití strážci a — dalo by se říci — "majitelé". Funkcionáři příslušných svazů — ministrů a stranických sekretariátů by mohli vyprávět desítky žertovných, leč i strastiplných historek o tom, jak se několikrát do roka (hlavně ovšem před každým květnem) roztočil onen stereotypní kolotoč, z něhož měli nakonec vypadnout co nejnadějnější kandidáti na různé tituly a metály. Ten rej měl několik kol, v nichž jména vypadávala a přibývala, hromadily se posudky znalců i naprosto nahodně svolaných posuzovatelů, padaly nejfantastičtější námítky a prosazovala se neuvěřitelná měřítka.

Přes všechny tyto dlouhote a — v naprosté většině — špatné zkušenosti se státní medailovanými umělci je především totalitní režim zcela nepoučitelný a nechutný rej zákulisních machinací provozuje snad ještě zarputileji než tomu bylo předtím. Jistěže o to zarputileji, oč

méně skutečné podpory právě od této vrstvy se mu dostává. Tahle situace je dnes zcela zjevná, a to především a nejnázorněji v oblasti české literatury. Národními umělci se stávají autoři — opišme to uctivě! — zdaleka ne prvního řádu; a to především proto, že ti skuteční mají už nějaký ten rok prakticky publikační zákaz; a to zase proto, že jsou s dnešním režimem v zásadní, byť veřejně zamklované při. A umělci zasloužilými jsou v těsné závislosti na tomto stavu opět jmenování ti, jejichž zásluha v lepším případě spočívá v jejich proklamovaném spojenectví s režimem, v případě horším pak v zásluhách o likvidaci těch skutečných spisovatelů. Jistá logika — byť dosti zvrácená — v tom tedy je. Ale s uměním, s literaturou mají tyto akce věru sotva co společného.

Tady je právě onen kámen úrazu. Stále častěji prokazované pocty tomu či onomu věrnému režimnímu stoupenci mají nahradit to, co není: tvorbu dobrých uměleckých děl, živou tvůrčí atmosféru, bohatý kulturní život. Tyhle pojmy — v české a československé kultuře tradičně zdomácnělé — se z ní v posledních letech zcela vytratily. Hlučné fanfáry kolem státně jmenovaných zasloužilců mají tuto skutečnost zatušovat. Sch.

POUČENÍ...

(Dokončení se str. 1)

To jsou hlavní poučení, která pro obě supermoci plynou z poslední války. Mezinárodní ústav strategických studií zastává názor, že mohou mít v příštích letech dalekosáhlé účinky na bezpečnostní vztahy.

Pokud jde o vyjednávání o bezpečnosti mezi Východem a Západem, je podle zprávy ústavu možné, že se mezi Spojenými státy a jejich evropskými spojenci vyskytnou při vídeňských rozhovorech o omezení vojenských stavů názorové rozdíly. Zatímco země Atlantické aliance dosud pevně zastávaly společné stanovisko, jsou pochyby, zda Spojené státy ve snaze předložit netrpělivému Kongresu kladné výsledky, nebudou ochotny ke kompromisu, který bude západoevropským vládám sotva přijatelný.

Zpráva Mezinárodního ústavu strategických studií se rovněž zabývá napětím mezi Sovětským svazem a Čínou v průběhu loňského roku a hledá odpověď na otázku, zda Sovětský svaz Čínu napadne. Dochází k závěru, že vrchní velení sovětských ozbrojených sil může sice dospět k přesvědčení, že by Sovětský svaz mohl způsobit nesmírnou škodu japonským nukleárním zařízením, avšak nemůže zaručit absolutní úspěch úderu.

SLOVAK GYMNASTIC UNION

SOKOL

of the United States of America

THE FIRST SLOVAK SOKOL SOCIETY in the U. S. A.
OFFERS YOU:

- MANY FRATERNAL BENEFITS
- COMPLETE LIFE AND ENDOWMENT INSURANCE
- MORTGAGE PROTECTION INSURANCE
- SUMMER PHYSICAL FITNESS CAMPS
- RECREATIONAL ACTIVITIES IN OUR HALLS

DON'T WAIT — JOIN NOW!
WE ARE HERE WHEN NEEDED

276 Prospect Street, East Orange, N. J. 07017

(Area Code 201) 676-0280

ANDREW VENGLARCHIK, JR.
President

JOHN SPOCI
Secretary

NESNADNÝ "TŘETÍ KOŠ"

Volnější pohyb lidí a myšlenek zůstává hlavní nevyřešenou otázkou na ženevské konferenci o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, ale činitelé ve Washingtonu se klou i když je třeba vykonat ještě hodně práce, dohoda bude v létě uzavřena. Podle těchto pramenů bylo dosaženo významného pokroku v prvním podvýboru první komise, jehož úkolem je vypracovat zákoník dobrého mezinárodního chování o deseti základních principech. Podvýbor připravil dosud text návrhu prvních tří principů a pracuje na čtvrtém a pátém. Na druhé straně nepostupuje uspokojivě práce druhého podvýboru první komise, který se zabývá "opatřeními k posílení vzájemné důvěry mezi státy". K nim patří předcházející vyznění ostatních účastníků dohody o větších pohybech vojenských sil — jakož i výměna vojenských pozorovatelů. Kdežto Sověty se nechtějí zavázat k něčemu takovému, Rumuni, Jugoslávci — Švédové a zástupci některých zemí kolem Středozemního moře doporučují, aby vojenská činnost, která může ovlivnit jejich vlastní bezpečnost, podléhala určité formě dozoru. Co se týče druhé komise, která se zabývá otázkami hospodářské spolupráce, lze říci, že její práce probíhá celkem plynule.

Hlavní potíže však jsou s tak zvaným třetím košem, který obsahuje takové humanitní otázky, jako jsou volnější

pohyb a styky jednotlivců i kolektivů, volnější a širší rozšiřování informací všeho druhu a širší kulturní výměna. Sověty, které prosadily v první komisi ratifikaci poválečných hranic v Evropě, ale smlouly se s doložkou, že hranice mohou být změněny mírovými prostředky, jsou v otázce volného pohybu osob, myšlenek a informací nadále neústupné a žádají, aby dotyčné části dohody předcházely zvláštní úvod, v němž by se konstatovalo, že všechno, co následuje, je podřízeno státním zákonům a zvykům. Ale i když Sověty nepodaly v Ženevě v posledních dvou týdnech žádný konkrétní návrh, konferenční ovzduší se zlepšilo. Sověty si patrně uvědomují, že volnější pohyb osob a myšlenek je pro řadu západních zemí otázkou stěžejní.

DIALOG PROCHÁZÍ KRISÍ

Oficiální zprávy jihokorejských sdělovacích prostředků líčí velmi dramaticky zostřené vztahy mezi oběma korejskými státy. Statistika rostoucích incidentů na společné hranici, registrovaná v Panmunžonu a čísla o síle severokorejské armády, dokládají působivě agresivní politiku Pjongjangu. Je to však zároveň jednoznačný důkaz toho, že severokorejské jednotky chtějí jak to už jednou s tichým souhlasem mocných komunistických

sousedů učinily, opět přepadnout jih země a sjednotit Koreu pod vládou komunistické strany?

V jihokorejském hlavním městě Soulu si je vláda vědoma, že by případné agresivní úmysly Severu neměla příliš dramaticky zdůrazňovat; brání jí v tom dvě okolnosti. Především v posledních dvaceti letech dorostla v zemi nová generace, která už bratrovražednou válku z počátku padesátých let zná pouze z vyprávění. A za druhé by přílišné zveličování obav z agrese severního diktátora Kim Il Sunga mohlo znervoznit zahraniční firmy, které investují do jihokorejského průmyslu a pomáhají zemi v dalším rozvíjení blahobytu.

Tím ovšem není řečeno, že nejsou severokorejské jednotky připraveny vpadnout na povel na jih, nebo že neexistují plány pjongjanského generálního štábu jak nejučiněji zničit odporce v druhém korejském státu. Otázka spíše zní: může si Kim Il Sung dovolit příští válku vést tentokrát sám? Anebo — je natolik silný — aby rychlou invasí a úspěšným obsazením Jihu postavil Sovětský svaz a Maovu Čínu před hotovou věc?

Je známo — nejspíše od vyhlášení guamské doktríny předsedy Nixonem — že se Spojené státy rozhodly postupně stahovat své vojenské jednotky ze všech zemí, které se podle amerického názoru mohou uhájit proti komunistické agresi samy. V Jižní Koreji je nyní asi 35 tisíc amerických vojáků. Dokud jsou tyto síly v zemi, je jisté, že by zasáhly v boji proti eventuálnímu agresoru ze Severu. A to se v dnešním obtížném období takzvaného uvolňování napětí mezi Východem a Západem nemůže Moskvě a Pekingu hodit do jejich taktiky.

Proto se oba korejské státy po přerušení dialogu zahájěného před dvěma roky, snaží postupovat jinak. Severokorejský diktátor Kim Il Sung například nabídl Spojeným státům separátní jednání o mírové smlouvě, která ovšem Washington odmítl. Oba korejské státy se navzájem snaží diplomaticky obklíčit, ale zatímco jižní Koreu dik sympatiím, které si získala za poslední války — uznává téměř celý svět, žije severní Korea více méně v diplomatické izolaci.

Jiná možnost, která se Pjongjangu nabízí, je prosadit ve Spojených národech, aby Amerika byla vyzvána ke skončení svého poslání v Koreji: poslání, které jí světila právě světová organizace.

Ale americké jednotky by i tak mohly v jižní Koreji zůstat na základě oboustranné dohody o přátelství a pomoci mezi Washingtonem a Seulem. Dialog mezi oběma ko-

rejskými státy, v němž optimisté viděli naději a pesimisté manévr Severu, prochází těžkou krizí.

O FINSKÝCH KOMUNISTECH

Pokusy s lidovou frontou vrhají zajímavé světlo na politickou scénu ve Finsku. Posledním milníkem na klíkaté cestě, po které se komunisté dostali do vlády a po které se pohybovali, když ji museli po pěti letech pošramocení opustit, je zřetelná sovětská výstraha, aby se zatím vzdali choutek po účasti na moci. Strategickým cílem sice zůstává dosažení moci, zdá se však, že právě proto sovětské vedení takticky nařídilo finské straně pro tuto chvíli zdrženlivost.

Zkušený ideolog sovětského vedení, Suslov, nedávno četl v Moskvě znesvářeným mluvčím obou frakcí finských komunistů levity. Že prý se musí nejdříve sjednotit, než budou moci opět snít o vstupu do vlády. Mimo to se podle Suslova zhoršuje situace dělnické třídy ve Finsku, takže vláda provádějící nepopulární politiku by se měla dostat do konfliktu s voliči, proč by komunistům lépe posloužilo, kdyby byli v opozici. Napřed prý strana musí zcela ovládnout sběrnou organizaci levice, tak zvané "Lidové demokracie", která se komunistům vymkla z rukou. Napomenutí Suslova byla shrnuta do memoranda, které zjevně nekonluje ve Finsku jen na komunistických psacích stolech.

Suslov podporuje tvrdou, ortodoxní frakci stalinisty Sinisala a umírněné kruhy kolem předsedy strany Saarinena vyzývá k jednotnosti jen formálně, ostatně jednotnosti má být dosaženo podle podmínek Sinisalových. Budoucí postup je už naplánován.

Nejdříve má být odstaveno reformistické, pomalu slábnoucí křídlo Saarinena a strana má být sjednocena pod ortodoxním vedením, pak má tvrdá frakce zcela převzít moc v lidově-demokratickém svazu a v odborech a konečně má být vytvořena nová lidová fronta, v které by komunisté mohli udávat tón zcela jinak než při předcházejícím pětiletém pokusu, který v roce 1971 neslavně ztroskotl a při kterém komunisté ochromovali práci vlády a sami se skoro zcela vyčerpali ve frakčních bojích. Úspěch nové strategie bude ale záviset také na tom, do jaké míry bude umírněný nář. komunista Saarinén houževnatý a do jaké míry budou sociální demokraté činní v základních organizacích odborů. V této chvíli jsou ovšem stoupenci tvrdé frakce na postupu. Umírněný šéf parlamentního klubu komunistických poslanců musel rezignovat ve

prospěch tvrdého stalinisty. Odborové organizace ve stavebnictví a v potravinářství jsou již v rukou komunistů a nyní se přesunuje v odborech kovodělníků, které jsou nejpvětší v zemi, těžiště ve prospěch komunistů a to především ve prospěch stalinistů.

Jako tak často, jsou nápadné preventivní finské poklony před mocným sousedem uváděny ve vší tichosti na pravou míru ve skutečném životě. Ministr zahraničí Karjalainen byl právě opět v Moskvě. Každá z těchto návštěv zlepšuje jeho vyhlídky se stát nástupcem předsedy Kekkonena. Je takměř jisto, komu dají komunisté hlasy v rozhodujícím kole voleb: muži středu Karjalainovi, a nikoli některému nenáviděnému sociálnímu demokratovi.

V. H.

KURDOVÉ BOJUJÍ

Demokratická kurdská strana chce za několik týdnů jednostranně vyhlásit autonomii iráckého Kurdistanu. Strana si chce vynutit autonomii případně i bojem. Toto rozhodnutí podává důkaz o změnách v kurdské revolučním hnutí k nimž došlo v posledních čtyřech letech příměří. Kurdové se prý opírají o správní aparát a armádu, jaké nikdy předtím neměli. Na osmém sjezdu v červenci roku 1970 vytyčila demokratická kurdská strana své hospodářské a politické cíle, které se rovnají vládnímu programu.

Už dva měsíce trvá boj Kurdů proti vládě v Bagdádu. Představitelé kurdské demokratické strany uvádějí, že revoluční armáda vzrostla z dvaceti tisíc takzvaných Pešmergů, to jest mužů, kteří se nebojí smrti, na padesát tisíc. Kurdská strana počítá s vývojem, který donutí ústřední vládu v Bagdádu uzнат jednostranně vyhlášenou autonomii. Chce zavést v severní části Iráku demokratický a pokrokový režim umírněného socialismu, jehož vliv na zemi bude tak silný, že se žádný diktátorský režim v Bagdádu dlouho neudrží. Proto se Kurdové připravují na dlouhé čekání. Vzniká otázka, zda se budou moci opírat o vlastní zdroje. Kurdistan, s převážně zemědělskou výrobou, musí totiž dovážet rozsáhlý sortiment spotřebního zboží. Irácký Kurdistan má ovšem důležité nerostné bohatství. Připravená autonomní kurdská vláda má už pečlivě vypracovaný plán hospodářského rozvoje. Počítá s urychlenou industrializací Kurdistanu, přičemž klade hlavní důraz na těžký průmysl jako základnu hospodářské nezávislosti a významného prvku politické nezávislosti. Pokud jde o zahraniční kapitálovou pomoc, jsou kurdští představitelé velmi zdrženliví a zdráhají se uvést nějaká jména. Mohou však jen ztěžkl zapít pomoc, kterou dostávají z Iránu.

TUZEX zasíláme bezpečně a rychle

NEODKLÁDEJTE . . .

TUZEX-ové poukázky jsou nejlepším prostředkem jak potěšit příbuzné ve staré vlasti.

Již 50 roků cestovní služby

vám zajistí bezstarostné a radostné cestování do Československa.

Za velmi nízkou cenu na dobu 22 až 45 dnů

NY — Praha — NY	\$ 383.00
NY — Brno — NY	\$ 405.20
NY — Piešťany — NY	\$ 416.40
NY — Bratislava — NY	\$ 408.00
NY — Košice — NY	\$ 425.40
NY — Poprad — NY	\$ 423.00
Plus \$ 3.00 — U. S. daň	

Tyto ceny jsou v platnosti do konce května a opět v září a říjnu t. r. V červnu, červenci a srpnu jsou ceny o něco vyšší a od 1. listopadu do konce března 1975 jsou nižší.

Chcete-li umožnit návštěvu příbuzné. ho do USA, navštivte TATRU pro informace anebo napište.

Pro jistotu vždy jen

TATRA TRAVEL BUREAU, Inc.

1465 SECOND AVENUE • NEW YORK, N. Y. 10021

(při 76. ulici)

TeL. RE 7-5972 — RH 4-6185

Moskevské Watergaty

Milan Schulz

Demokratická společnost má vždycky oproti totalitním režimům jednu, převážně vnější nevýhodu. Zatímco se v parlamentním systému vlastně nic nezamlčí (všechno vyjde dříve či později na světlo světa), pak diktatura leccos smlčí, a to především v momentech politicky nejvýznamnějších. V okolnostech zcela nemilosrdného mocenského souboje se pak zdá, že je na tom totalita vlastně líp, protože může a umí využít zcela bez ostychu své pokrytectví. Demokracie naproti tomu odhaluje — s bezstarostností často až hrůzu nahánějící — jakýkoli svůj neduh, což ji někdy v delší perspektivě prospívá, ale častěji v jednom daném okamžiku oslabuje.

Americká veřejnost má jednu takovou zkoušku už delší dobu na krku. Říká se jí — Watergate; a jde o dosti důkladnou, etapovitou a morálně nákladnou prověrku amerického politického života. Pamětníci říkají, že Spojené státy nezažily už po celé desetiletí tak vážný proces občanského uvědomování — což ovšem mnozí z běžných účastníků tohoto světa běhu vůbec nemusí upozorovat, neboť pro ně (a je to taky v dnešním způsobu života vlastně normální) jsou nejdůležitější senzacce dne, tituly večerníků. Nelze dnes ještě s jistotou předpovědět — jaké důsledky bude mít aféra Watergate pro změnu amerického politického způsobu života. Ale je možno zcela bezpečně konstatovat, že jde o jev zdravý; alespoň ve smyslu nic nezakrývajícího průzkumu politikářského zákulisí, ve smyslu stoupající občanské aktivity — byť jde jednou o zájem hlubší, jindy (a to většinou) jen povrchní.

Často se nejen obecný lid, ale i političti pozorovatelé diví, jak to, že největší protivník demokratického systému — Kreml — takovéto všennárodní aféry nejvyššího stupně nevyužívá. Že si s gusem, jinak značně vydatným, nesmlsne na soustu, jež se přímo nabízí. Odborníci tento postup vysvětlovali zájmem sovětské zahraniční politiky, které teď právě záleží na dobrých stycích s oficiální Amerikou. Jenomže: kolikrát už v podobných případech totalita bez ohledu na jakési taktizování bez rozmyšlení použila zbraně — dovolující — jak se tam říká — “znovu odhalit prohnulost kapitalistického systému”. A namlířila klidně

na své, i třeba zcela nedávno “přátele”!

Kremelská “ohleduplnost” vůči Richardu Nixonovi a jeho teamu se dá bezpochyby vysvětlit taktickými ohledy jen zčásti. Psychologicky tu zcela jistě hraje roli latentní touha nevířit prach v oblastech, kde si sám přejí mít klid a pokoj. Západní veřejnost se tak jako tak v posledních letech dozvídá leccaké podrobnosti z politické praxe Moskvy a jejího bloku. Kreml má těžko zájem na tom aby dával nějaké vlastní podněty k dalším pohledům do své “kuchyně”. Protože by se tam zcela určitě našlo mnohé k vidění. A k divení. Dějiny — dejme tomu — posledních 20 let, jen zběžně probrány, ukazují, že Kreml měl nebo doposud má hned několik Watergatů, většinou rozměru vlastně daleko většího — neboť se převážně netýkají jen Sovětského svazu. Uvažujme namátkou:

Průsvih, zvaný “Stalin”

At' už tomu ve skutečnosti bylo jakkoli, nedá se dnes popřít, že ona část Chruščovova referátu na 20. sjezdu sovětské komunistické strany v roce 1956, která odhalovala roušku z některých zločinů J. V. Stalina, působila na sovětskou veřejnost a na mezinárodní komunistické a socialistické hnutí jako bomba; ne že by se o leccems už dávno předtím nevědělo, ale teď přišlo přiznání “přímo z čemu”. Chruščov ovšem vypustil z láhve džina, aniž si uvědomil — jsa v tomto ohledu bez zkušenosti —, čo všechno způsobí. Proto zase brzy hleděl ducha vtěsnat zpět do láhve, i za cenu

ostudy s ruskými tanky v rozstřílených budapeštských ulicích. Leč co se stalo, nemůže se odestát. Legenda spravedlivého, lidového státu na evropském východě byla narušena.

Průsvih, zvaný “Pražské jaro”

Chruščovova vina — spolu s jinými, vnitřními problémy — způsobila, že šest let poté musel ze svého místa odejít. Do čela totalitní supervelmoci se dostala garnitura pragmatiků, jejíž úkol zněl: konsolidovat postavení Sovětského svazu ve světě hospodářskou spoluprací s “kapitalismem” a — pokud možno — ne příliš nápadnou expanzí prostřednictvím států Třetího světa. To vše samozřejmě za předpokladu naprostého klidu ve vlastním táboře. Tento klid nevidaným způsobem narušilo tzv. “Pražské jaro”, načatá rebelie proti hlavnímu cíli Kremlu: zachovat v co možná největším prostoru status quo, nic neměnit, nepouštět se do riskantních experimentů. Brežněv udělal na přelomu let 1967 a 1968 chybu, když v Praze (aby demonstroval “samostatnost” moskevských satelitů) řekl: “Eto vaše dělo”.

Ani on si neuvědomil, že výměna funkcionářů, probíhající pravidelně podle navyklého plánu, může vybočit z předpokládaného rituálu. Tuto chybu musel on (a jeho vedení) napravit i za cenu — jak se to vše opakuje?! — ostudy s ruskými tanky v pražských ulicích, pomalovaných tisíci protioкупаčních hesel. Leč co se stalo, nemůže se odestát. Zmínčná už legenda dostala další trhlínu, podnes nenapravenou a patrně už nikdy nenapravitelnou.

Průsvih, zvaný “Solženicyn”

Narušená legenda měla i účinek, který předpokládal jen málokdo. V samotném Sovětském svazu se začalo formovat opoziční demokratické hnutí, jehož hlas přes veškerou persekuci stále sílil. To, co jen naznačil Chruščov —

začli důkladně probírat historici, sociologové a spisovatelé. Brežněvův režim je zavíral do koncentráků nebo — opět paradoxním způsobem vlastně “právem” — do blázinců: přece jen blázen si může myslet, že diktatura dovolí svobodnou činnost politické opozice! Ale stejně paradoxně působila všechna ona odhalení o praktických sovětského systému i opačně; Stalinovy genocidy se už neopakovaly, teror ztratil své nejkrutější, nejotevřenější formy. Akademik Sacharov mohl (a může) svolávat “tiskové konference” západních zpravodajů v Moskvě. Solženicyn mohl vždycy nějak dodat západním nakladatelům své rukopisy. Teprve když se — v Souostroví Gulag — pustil do systému příliš důkladně — sáhl režim k drastickému opatření, k deportaci. Ale pro tuto dobu zase zcela příznačně: nikoli na Sibiř, ale na Západ. Aby se všichni “uklidnili”; v Sovětském svazu, i v zahraničí. Brežněv nechce vyrábět další mučedníky, kteří jsou daleko nebezpečnější, než “odklizení” bouřliváci. Ale aktivita sovětské demokratické opozice pokračuje. Tenhle kremelský “Watergate” hned tak neskončí.

Průsvih zvaný “Guillaume”

Dalo by se také rovnou říci — “Brandt”, ale je patrně přesnější jmenovat toho, který se — ach, zase ty podobnosti! — “vloupal” do nejvyšší západoněmecké kanceláře,

aby tam ne jednorázově, ale delší čas nahlížel do spisů, do schůzí a do ložnic, a to i weekendových. A zase: žádá Mata Hari nebo James Bond. Günther Guillaume — mužíček k nerozeznání podobný německému maloměšťákoví, byl v této, přesně vymyšlené podobě vyslán jako špicl ke státníkovi, který si přes všechny své chyby a nedokonalosti vysloužil po celém světě úctu právě pro svou poctivost a čestnost. Vyslalo ho východní Německo — aby to tak nevypadalo. Ale je přece dávno dobře známo že právě tento sate lit nepodnikne bez Moskvy kroky daleko menšího významu, než je nasazení fizla na — alespoň dnes — nejváženějšího státníka oné části Evropy, vůči které činí Moskva jinak gesta nepřátelštější a nejsmiřlivější. Poctivec Brandt to v poslední chvíli pochopil a učinil krok, který mu jistě nepřišel zalehko. Vzdal se svého vládního úřadu na protest proti tomu, že tak neučinili odpovědní činitelé ve východním Berlíně — a v Kremlu. To byl jeden z hlavních cílů jeho demonstrativního činu — který může také v tomto smyslu vejít do dějin. Byť patrně jen jako čin osamělý a ve své účinnosti dosti marný. Akteři sovětských “Watergatů” mají silnější žaludek než si kdo myslí.

PODPORUJTE
ČESKOU
NÁRODNÍ
ŠKOLU

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.50% přinese 7.90%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na čtyři roky

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplácíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připsujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$20,000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation* ve Washingtoně.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021
aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710
and

590 EAST 187 STREET
Bronx, New York 10458

TRÁPENÍ V EHS

Evropský společný trh postihly nové svízele. Ministři zahraničí a zemědělství členských států se v Bruselu marně snažili vyřešit komplikace, které nastaly tím, že Itálie omezila dovoz výrobků.

Zůsta'o jen jediné východiško: ministři požádali komisi Evropského hospodářského společenství, aby dala se zpětnou platností souhlas k zavedení peněžních kaucí v souvislosti s dovozem; toto opatření vstoupilo v Itálii v platnost v pondělí o půlnoci. Ministerská rada se smířila

s předpisem, že dovozci musejí bezúročně, na dobu šesti měsíců deponovat v hotovosti částku, která odpovídá poloviční hodnotě importovaných průmyslových výrobků. Naproti tomu se pokusila dosáhnout výjimky u zemědělských produktů. Itálie však zastává názor, že by její zemědělci potom nebyli patřičně chráněni proti subvencovanému dovozu zejména hovězího masa z ostatních zemí společenství.

Z návrhu na vynětí zemědělských produktů z nových

dovozních předpisů proto nakonec sešlo.

Podobně se nedosáhlo pokroku ani ostatních hodech pořadu ministerské rady EHS, k nimž patřily vztahy k zemím oblastí Středozemního moře, a k rozvojovým zemím v Africe, v Karibské oblasti a v oblasti Tichého oceánu. Snad do příští schůze ministrů zahraničí, která bude 4. června, pokročí řešení dalších těžkostí, které vyvstaly po úmrtí francouzského presidenta Pompidoua a po odstoupení západoněmeckého kancléře Brandta.

SPORT

V dohrávaných utkáních 25. kola 1. fotbalové ligy dosud vedoucí Ostrava překvapivě podlehl v domácím utkání pražské Slavii 0:2, a Zbrojovka Brno dosáhla důležitého vítězství nad Duklou Praha v poměru 2:0, čímž se odpoutala z pásma sestupu a s 25 body vyskočila na 8. místo. Díky lepšímu skóre se vedení ujal bratislavský Slovan, který porazil Sklounion Teplice také 2:0. 26. kolo: Slávia Košice 3:1, Prešov-Trnava 1:1, Inter-Zbrojovka 3:0, Žilina-Ostrava 3:0, Teplice-Sparta 2:2, Plzeň-Nitra 0:0, Košice-Bohemians 3:1, Dukla-Slovan 2:2.

Čelo tabulky:

1. Sn Bratislava	26 32
2. Dukla Praha	26 31
3. Baník Ostrava	26 31

V prvním finálovém zápase fotbalové soutěže o Středoevropský pohár podlehl Žilina maďarskému celku Bányasz Tatabánya v poměru 2:3. Odvetné utkání se hraje v Tatabányi.

Po naší uzávěrce hrálo čs. reprezentační fotbalové muž-

stvo mezistátní utkání s mužstvem SSSR v Oděse. Výsledky a podrobnosti zápasu přineseme v příštím čísle.

Fotbalové pohárové derby Sparta-Slávia skončilo prozatím nerozhodně 1:1, o vítězi bude rozhodnuto v odvetném utkání. Zápas byl hran pouze před 5.000 diváky!

V předposledním kole I. hokejové ligy se hrála tato utkání: Sparta Praha-Dukla Jihlava 3:2, Kladno-Slovan Bratislava 3:4, Škoda Plzeň-ZKL Brno 4:1, Košice-Pardubice 5:5, Litvínov-Vitkovice 2:0, České Budějovice-Chomutov 3:2. Výsledky posledního kola I. hokejové ligy. VŽKG-Brno 3:2, Košice-Slovan 6:5, Litvínov-Chomutov 5:1, Budějovice-Pardubice 3:3, Sparta-Kladno 6:2 a Plzeň-Jihlava 1:9

1. D. Jihlava	43 69
2. Sparta	44 58
3. T. Pardubice	44 55
4. ZKL Brno	44 46
5. SONP Kladno	44 45
6. VSŽ Košice	44 45
7. Sn Bratislava	44 44
8. CHZ Litvínov	44 40
9. TJ VŽKG	44 38
10. C. Budějovice	44 35
11. Šk. Plzeň	44 34
12. VTŽ Chomutov	44 19

Už tuto neděli, 27. května sehraje NY Cosmos hodnotné mezinárodní fotbalové utkání s dnes třetím nejlepším italským mužstvem FC Napoli. Zápas bude hran na Downing stadiónu na Randall's Islandu ve 3. hod. odpol. —pza—

TELEVIZE A AMERIKA

Přečtete si rozhovor s Alistairem Cookem, tvůrcem velkého filmu o Americe, milým konferenciérem v seriálních filmech, jako je 'Upstairs, Downstairs'. Přečtete z US News & World Report.

Otázka: Jaké nejzřejmější následky, pane Cooku, měla v Americe v posledním čtvrtstoletí masově rozšířená televize?

Odpověď: Za nejpозoruhodnější považuji, že televize stvořila generaci dětí, které stále hůře ovládají anglický jazyk, ale mají zrakové poznatky, jaké neměli jejich rodiče. Dovidají se o světě mnoho věcí, které rychle vzbuzují jejich city, ale nejsem si jist, zda je přitom ve hře také jejich inteligence, jejich úsudek.

Otázka: Kam byste zařadil televizi mezi faktory, které dnes působí na vývoj dítěte? Odpověď: Zařadil bych televizi hned po matce a otci — daleko před školu a církev.

Otázka: Zavinila televize, že je naše společnost násilnější než dříve? Došlo by k rasovým nepokojům a bouřím na univerzitách v šedesátých letech, kdyby tu nebyla televize, připravená filmovat události?

Odpověď: Myslím, že by k rasovým nepokojům došlo tak či tak. Televize uspišila obecné vědomí dlouholetého zlého údělu černého obyvatelstva. To je dobrá stránka věci. Ale televize může také podnítit nesnáze, zvláště mezi nemocnými lidmi. Může rozpoutat módy — at' už jde o exhibicionismus nebo únosy. A myslím, že nemocným nebo ztroskotancům — skutečně choromyslným lidem dala televize obrazotvornost pro přípravu a promýšlení násilností. Za nejhroživější považuji okamžitou publicitu, kterou televize dává špatným zprávám, jež pak mohou být napodobovány kdekoli na světě. Není z toho úniku. V Dallasu je sociální psycholog, který říká, že jediným lékem proti nákaze únosů je odepřít únosům sdělovací prostředky, jak tisk tak televizi.

Otázka: Jaký je vliv kriminálních televizních pořadů, ve kterých se to hemží násilím, revolvéry a noží?

Odpověď: To je vlastně stejná otázka jako: Jaký je vliv neskrývané pornografie? Podněcuje špatné chování? Establišment měl zatím tendenci říkat: 'Ano, samozřejmě podněcuje', a psychiatři a sociologové říkali: 'Ne, samozřejmě nepodněcuje.' První i druhí hájí své připravené pozice. Ale my asi nemáme dost důkazů pro ani proti. Obvykle všichni vyvozujeme závěry z jednotlivých případů — generalizujeme to, co jsme zažili jako osobní případ. Známe například bohatou ženu, do jejíhož domu se jednou v noci vloupali čtyři lidé, bílý muž s bílou dívkou a černý muž s černou dívkou. Vykradli v domě šperky a podobné cennosti, spoutali

ženu a její mladou dceru, našli v přízemí služebnou a rovněž ji spoutali. Potom ženské řekli: 'Chceš, abychom tě znásilnili?' Odpověděla, že to nechce. Řekli jí: 'Dobře, musíme tedy znásilnit služku' — a udělali to. A když to udělali, jeden z mužů řekl: 'holka, to je Clockwork Orange! Tak se jmenuje ta hra.' Viděli film 'Clockwork Orange', který, jak víte, byl natočen podle románu o sadismu a násilí.

Otázka: Vyhovují televizní producenti jednoduše popřít po násilných a povrchních pořadech?

Odpověď: Není pochyb, že myslí na to, jaké televizní pořady zaručí lepší prodejnost výrobků firm, které v televizi inserují. Často zapomínáme, že v naší zemi má televize především obchodní funkci. Lidé zapomínají, že jestliže se na reklamu v televizní detektivce nebo v příběhu o neurotických rodinách prodá více pracích prásků než v klasických dramatech nebo v dokumentárních filmech o ochraně krajiny, budou mít na televizi více detektivek a seriálů.

Otázka: Mají, televizní zpravodajové příliš velkou moc? Odpověď: Myslím, že jejich moc je moc televize samotné. Nedá se s tím nic dělat. Ve chvíli, kdy se někdo objeví na obrazovce a mluví k vám deset minut, má obrovskou moc, má tolik moci, kolik mu zaručuje jeho talent.

Otázka: Jsou Američané — kteří sledují televizi a její přemrštěné sliby, stále cyničtější?

Odpověď: Ano, myslím, že tomu tak je. Toto je otevřená společnost a at' se vám to líbí nebo ne, televize povzbuzuje cynismus. Klade na zralost a soudnost jednotlivce mnohem větší požadavky než v době, kdy člověk hlou-

bal pouze nad stránkami novin.

Otázka: Vede to k tomu, že se z nás stává národ diváků? Odpověď: Vede to k tomu, co nikdo nedovede odhadnout — protože tady jde o obecnou morálku země. Jsme-li zrahi lidé a vime-li, co znamená svoboda a budeme-li si nadále vědomi toho, že svobodná volba názorů je dobrá věc, pak si můžeme svobodně tvořit úsudek bez hořkosti a nenávisti. Ale mnoho lidí rezignuje a upadne do cynismu. A rozhodující je nakonec náš systém výchovy — zvláště základní výchova. Budeli většina lidí vychovávána špatně a surově, vymění brzo své svobody za chléb a hrv.

K. J.

Přehrada Rozkoš

Letos bude předána do provozu přehrada Rozkoš u České Skalice. Napouštění této největší vohohospodářské stavby ve východních Čechách začalo před dvěma lety. Nádrž je třikrát větší než Máchovo jezero. Je zásobárnou závlahové vody pro 40.000 hektarů polí na středním toku Labe a zároveň možností pro rekreaci, vodní sporty a rybaření.

Středověký zpěv

v rukopisech Státní knihovny ČSČ v Praze je — poněkud dlouhý, ale výstižný název výstavy, která probíhá v Zradlové síni pražského Klementína. Vystavené památky středověké písňové tvorby představují svou úpravou i obsahem kulturní bohatství nesmírné ceny a jsou nesporně chloubou českého národa.

Nová sportovní hala

V Oslavanech u Brna byla dána do používání sportovní hala s cvičnou plochou skoro 900 čtv. metrů. Haly mají využívat hlavně místní děti a cvičenci tělovýchovné jednoty.

2X INDEX

ÚTĚK Z REKREACE

tak se jmenuje román Minky Rybákové, který právě vychází v exilovém nakladatelství INDEX. Jde o životní drama těch, kteří ztrávili část svého života za ostnatým drátem jáchymovských "lágrů". Literárně mimořádně silné dílo, kterým vstupuje autorka do českého písemnictví. Kniha stojí 14.00 DM nebo \$4,90 a možno ji objednat na adrese: INDEX, 5 Köln 41, Postfach 410511, BRD

Anglické nakladatelství Macmillan a kolínský INDEX Vám nabízejí český překlad knihy bratří Medvěděvů:

KDO ŠLÍ?

R. Medvěděv byl jako člen aktivní ruské opozice jednou z prvních obětí sovětských "psychiatrických léčen". Jeho bratr Z. Medvěděv organizoval boj za jeho záchranu. Kniha líčí jejich zážitky s dramaticností dobrodružného románu. (200 str. 9.90 DM nebo \$3,80). Knihu je možno dostat obratem od:

INDEX, 5 Köln 41, Postfach 410511, BRD

Světová všehochuť...

Podle nejnovějšího demoskopického výzkumu čte nyní denní noviny v Německé spolkové republice 83 procenta obyvatelstva. Před 15 lety to bylo jen 60 procent obyvatelstva. Výzkumníci veřejného mínění také zjistili, že v posledním roce přečetl každý obyvatel NSR nad šestnáct let v průměru asi čtyři knihy. To je o čtyři knihy méně než před pěti roky. • Italská filmová herečka Gina Lollobrigida se stává světoznámou fotografkou. Její kniha fotografií o Itálii vychází dokonce v Japonsku. A jeden velký tokijský obchodní dům právě pořádá výstavu jejich fotografických portrétů. Jedním z nejčastěji slavnou hvězdou portrétovaných modelů je její syn Mirko. • K prominentním členům západoněmeckého Klubu vysokých mužů patří bezesporu 42letý italský konsul ve Frankfurtě, dr. Marco Vianello-Chiodo. Rodilý Benátčan, který svou výškou 2 metry a 2 centimetry vyvolával všude v Itálii, kam přišel rozruch, tvrdí, že to se mu v zemi jeho nového působení nestává. Italský konsul řekl, že za svou výšku patrně vděčí své — české babičce. • Na univerzitě v San Diegu v Kalifornii dokončilo právě prvních 26 studentů zvláštní kurs clownologie, zvláštní kurs pro clowny. Zatím však není známo, zda univerzita v San Diegu bude udělovat doktoráty clownologie. • Od 25. května je opět v provozu pravidelná autobusová doprava mezi Prahou a Mnichovem. Na trati budou jezdit střídavě československé a německé autobusy. • V druhém květnovém týdnu vyplul z honk-kongského přístavu ředitel rakouského rozhlasu a televize Kuno Knobl — spolu se sedmičlennou posádkou — v pravé čínské džunce na cestu napříč Pacifikem. Chce dokázat, že Číňani byli už před dvěma tisíci lety schopni překonat po moři z vzdálenosti Číny do Ameriky. Celá plavba bude filmovaná. • Nejslavnější diamant světa, Hvězdá jižní Afriky byl právě na aukci v Ženevě vydražen za 1 milion 600 tisíc franků. Před sto lety vyvolal tento diamant v jižní Africe diamantovou horečku. Jeho nálezcem byl burský pastevec ovcí, který ho tehda vyměnil za 50 ovcí, 10 volů a jednoho koně. • Podle sdělení evangelické organizace, která si vzala za úkol rozšířovat znalost bible po celém světě, je v současné době největší zájem o četbu bible v zemích východní Evropy. • Italové, kteří jsou starší 65. let a mladší 21, nesmějí už řídit automobily, které dosahují rychlosti 180 kilometrů v hodině. Toto opatření platí i pro cizince. •

S ČÍM SOUHLASÍME...

(Dokončení se str. 1)

ta všech revolucí a všech ozbrojených rozbrojů". A ovšem, také si myslí, že v jeho zemi není místo pro demokracii amerického stylu a domnívá se, že Daniel Ellsberg by měl dostat pořádný trest vězení.

Smyslem tohoto shrnutí Solženicynových názorů je varovat, aby se Solženicynovo myšlení nesoudilo na pozadí běžných liberálních klíšů. Je to konec konců Rus, formovaný velice odlišnými a drsnými podmínkami své rodné země. V jeho politických názorech se odráží jeho životní zkušenost v Rusku a jeho naděje a obavy o budoucnost milované vlasti. Jeho myšlení spočívá na trojím základním přesvědčení: že marxistická ideologie přinesla jeho lidu nezměrné utrpení a stala se okovem, který je třeba seřást; že by ideologické soupeření mezi Ruskem a Čínou mohlo v budoucnosti vyvolat největší světovou válku, v níž by zahynulo 60 milionů lidí; výkřev ruského národa; a že je nutno zabránit katastrofálnímu zamoření životního prostředí a že proto průmyslová civilizace obecně a ruská zvláště musí změnit dnešní životní a výrobní zvyklosti a musí se navrátit k jednoduššímu, rustikálnějšímu a pro životní prostředí méně škodlivému způsobu života a výroby.

Zůstává velice zajímavý problém, zda se — a jestliže ano, jak — Solženicynovy názory změni, až si Solženicyn zvykne na život na Západě a bude reagovat na hluboce odlišné kulturní a intelektuální síly, které se zde projevují.

Harry Schwartz v Saturday Review

NA DŮKAZECH NEZALEŽÍ

Když federální soudce John Sirica poslal právnímu výboru sněmovny poslance tajnou zprávu hlavní poroty o prezidentu Nixonovi, nabádal, že je "nutné třeba, aby se provádělo neochvějně spravedlivé vyšetřování na základě všech závažných informací". Jak ukazuje rostoucí protinixonovská aktivita v hlavním městě a zvláště nová výzva "Američanů za demokratickou akci" (ADA), aby se sbíraly finanční prostředky na obžalobu prezidenta, byl apel soudce Siricy marný. Obžaloby prezidenta, jak vidíme, se má dosáhnout kulovou politikou; rozsudek byl vyřčen a na důkazech nezáleží.

O snahách ADA se dovídáme z dopisu, který obsahuje žádost o příspěvky. Podepsal jej poslanec Donald M. Fraser z Minnesoty, předseda ADA, který se chvástá, co všechno udělaly zájmové skupiny pro obžalobu, a slibuje, že se v budoucnosti udělá ještě víc. V záhlaví dopisu ADA jsou uvedeni čtyři další členové Kongresu jako místopředsedové — jeden z nich je člen právního výboru sněmovny — a všichni budou patrně hlasovat o obžalobě, až vyslechnou obvinění a seznámí se s důkazy, o něž se obvinění opírá.

"Obžaloba Richarda Nixona

ještě není jistá", začíná dopis. "Musíme nadále vést masivní výchovnou kampaň". Pozoruhodné jsou další příklady "tvrdé práce" ADA: "analýsa postoje členů Kongresu, založená na denních poradách naší zájmové skupiny"; organizace "veřejných schůzí, telefonických a dopisových kampaní a osobních návštěv u poslanců ve volebních obvodech"; a organizace "telefonické centrály pro rychlou akci a šíření informací o obžalobě".

"Musíme dělat víc a musíme i vy zvýšit úsilí", psal Fraser. "Hlasování o obžalobě ve sněmovně bude pro většinu poslanců mimořádně obtížné. Pošlete ADA peníze. Tolik, kolik můžete, a tak rychle — jak můžete. Distribuce zvláštních reportů... stojí peníze... Telefonická centrála pro záležitost obžaloby stojí peníze..."

To vše by mohlo mít za následek, že by se z důkladného vyšetřování důkazů na podporu obžaloby stalo směšné divadlo a poslanci by byli podrobeni ryze politickému nátlaku. Bylo by to jako ve filmových kovbojkách: "Sud'te tohoto padoucha spravedlivě a pověste ho!"

Daily News

MLČÍCÍ OBĚTI

Statistiky zločinnosti jsou zdrcující četba. Ukazují, že počet násilných zločinů značně převyšuje odhad nejčernějších pesimistů. Ale jen třetina lidí, kteří se stanou obětí těžkého zločinu, ohlásí to. Proč tolik lidí mlčí? Jednou z příčin je strach ze msty. Ale hlavním důvodem je apatie, která vyplývá ze ztráty důvěry v účinnost policejních orgánů, justičního a vězeňského systému a soudů, které rozhodují o podmíněném propuštění.

Je důležité, aby policie, soudci, zákonodárci a všichni, kdo mají na starosti dodržování zákonů, rychle něco udělali proti tomuto úpadku veřejné důvěry. Budou-li občané cyniči k justičnímu systému, nepotrvá dlouho a účta k zákonům bude podkopána. Newyorské ulice byly na konci tohoto týdne dvakrát jevištěm nevyprovokovaného brutálního a zákeřného zabíjení. V obou případech napadly zvlělé bandy potulných výtržníků nevinnou oběť bez výstrahy a bez zřejmého motivu kromě touhy vraždit.

Daily News

KONTROLA MIZÍ

Vláda se rozhodla ukončit mzdové a cenové kontroly velkoprodávajících potravinových distribučních středisek. Z toho je zřejmé, že Bílý dům demontuje svou protiinflační masinérii, ale v Kongresu se neprojevuje téměř žádné úsilí navrhnout účinnou mzdovou politiku, která by zastavila katastrofální růst životních nákladů a odvrátila mzdovou explozi. Jediný, kdo má v Kongresu cosi jako zdání plánu, je senátor Muskie a ten nechce nic víc, než udržet při životě Radu životních nákladů jako slabý varovný hlas.

Muskieho zákon je velice cha-

bý, ale zdá se, že demokratická většina v obou sněmovnách není ochotna přijmout ani toto slabé opatření. O podobném opatření měla sněmovna reprezentantů hlasovat, ale bylo to potichu potlačeno pod tlakem organizovaného dělnictva. Ceny stále letí vzhůru a země si nemůže dovolit, aby Kongres a vláda utíkaly před odpovědností. Je naléhavě nutné, aby se v Kongresu urychleně projednávala nová opatření proti mzdové a cenové spirále.

New York Times

NOVINÁŘSKÝ PRŮMYSL

Detroitský žurnalista Hayden prohlásil, že "americké noviny mají potíže, jejich problémem je věrohodnost, útočí se na ně", a tvrdil, že "jednou z příčin je, že tisk se stává příliš monolitický jako průmysl". Martin S. Hayden, šéfredaktor deníku The Detroit News, řekl na výroční schůzi Sdružení amerických vydavatelů novin, že tisk dopustil, aby byl "do značné míry redigován deníky New York Times a Washington Post".

V diskusi Hayden tvrdil, že každý washingtonský dopisovatel začíná svůj den četbou New York Times a Washington Post a tak je "totálně indoktrinován, pokud jde o výběr zpráv". Diskusi o novinářské odpovědnosti a věrohodnosti vedl William H. Cowles, který citoval některé stížnosti členů Kongresu, že "Spojené státy jsou ve velkém nebezpečí, protože zpravodajské prostředky zničily úctu, kterou měl lid k veřejným pracovníkům".

New York Times

INFLAČNÍ POLITIKA

Inlace vyšlehla do výše a 44 amerických senátorů přispěchalo na pomoc. Nepoužili toho, co by bylo v hospodářství náhradou za hasičské náčiní: pumpy, hydranty, hadice; pouze narychlo opravili poplašené zařízení. Hlasování mělo těsný výsledek, ale většina rozhodla, že vládě dovoří "zaznamenávat" postup inflace, vyslýchat svědky a dokonce i oficiálně lamentovat nad neustálým rychlým vzestupem mezd a cen, aniž má přitom zákonnou moc provést jakoukoli akci.

Jaký smysl vůbec může mít takovýto program — kromě toho, že politicky zastírá ústup v boji proti inflaci? Jaky užitek mohou mít všechny informace pro vládu, jež nyní dala do starého železa celý kontrolní aparát, který mohl regulovat hospodářství, stíženou inflaci? Většina senátů, vláda, podnikatelé a zájmové skupiny dělnictva společně zatratili kontroly. Jakou cenu má pak zaznamenávat špatné zprávy, když se proti nim nedá nic dělat?

New York Post

Naše knihy v exilu

Knihy vlastní edice a všech exilových nakladatelství do celého světa zasílá

LITERÁRNÍ KLUB

K. J. Krušina, Box 239, S 126 02 Hagersten 2, Sweden. Europe. Napište si o prospekt

Krajanský oznamovatel

V INDEXU

právě vyšla nová kniha Arnošta LUSTIGA:

"ULICE ZTRACENÝCH"

Kniha, stejně jako všechny ostatní publikace Indexu, je možno objednat na adrese

INDEX, 5 Köln 41, Postfach 410511, West-Germany

Víte, že

REZNICTVÍ A UZENÁŘSTVÍ JOSEF ČURDA, MARGARTENSTR. 11

... je jen 206 m od nádraží Selnau ... vyrábí na 20 druhů českých a slovenských specialit ... rozesílá maso a uzeniny po celém Švýcarsku (maso za velkor' jhodní ceny) ... při objednávce nad S. Fr. 50.— neúčtuje poštovné.

Nevíte?

Tak přijďte nebo volejte 01/23 52 65

GALERIE KRAUSE

Tumbelenstrasse 37 — 8330 Pfäffikon (ZH)

neustále vystavuje práce českých a slovenských umělců. Možnost objednání knih i časopisů od všech nakladatelství a vydavatelství. Tel. 01/97 30 66

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. Pisoft., společník fy: AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich,

tel. 01-62 14 55.

Manifestace vládní oddanosti

Státní svátek — 9. květen — jinak vítaný den volna — poskytl režimním představitelům a jejich propagandě opět příležitost zdůrazňovat neochvějnou oddanost vládní Prahy Moskvě. Výročí osvobození republiky z fašistické poroby se pro tyto účely jistě hodí alespoň emotivně, neboť sovětská armáda tehdy sehrála významnou úlohu v boji proti nacismu. I tu se však nadále zkresluje historické skutečnosti, když na příklad už vlastně i oficiálně název svátku zní — "výročí osvobození Československa sovětskou armádou." Zamlčuje se neméně významný podíl západních spojenců na porážce hitlerismu, osvobození západních Čech americkou armádou, podceňuje se podíl vlastního československého národně-osvobozenického boje. Měli jsme dříve 28. říjen jako státní svátek s prostým, ale hrdým názvem — Den nezávislosti. Nikomu nehyla připisována zvláštní vládnost. Pro propagandy je ovšem i tak obtížné spojit historický fakt sovětské účasti na našem osvobození v roce 1945 s jiným historickým faktem, jímž byla sovětská ozbrojená agrese proti naší zemi v srpnu 1968. Pokoušejí se tedy o všelijaké kejklířské kousky, dokonce tvrdí, že sovětská armáda v roce 1968 znovu potvrdila, že je garantem našeho osvobození z roku 1945.

Licituje se s těmi sovětskými vojáky, kteří padli před 29 lety v posledních hodinách války na našem území, na obranu či aspoň omluvu těch, kteří přišli před šesti lety udusit slibný rozvoj k svobodnější a lidštější společnosti.

Přímo symbolicky tu zní třeba jen zpráva o slavnostní recepci v předvečer svátku,

které se spolu s domácí režimní a sovětskou diplomatickou honorací účastnilo také vešiteltví takzvané střední skupiny sovětských vojsk — řečeno česky — představitelé sovětské vojenské okupace. To se musí pochopitelně ospravedlnovat i jinak a alespoň nepřímo, trochu moderněji, než jen pochybným argumentem, že když nás jednou osvobodili, tak mají na nás věčné právo.

Pro Pražany bylo jistě větší událostí, než vzpomínání na osvobození, otevření onoho krátkého úseku pražského metra, kolem kterého bylo asi víc problémů, zlobení, zákulisních tahanic a hlavně řečí, než kolem kterékoli jiné z početných, delších a rychleji vystavěných podzemních drah na světě. Konečně je tedy kousek v provozu, pásku přestříhl sám generální tajemník Husák a už se zase z této běžné techniky dělá velká a moudrá politika.

K účastníkům výstavby pražského metra promluvil předseda české vlády Josef Korčák, který neváhal prohlásit, že ti, co stáli od počátku u zrodu metra dobře věděli že v úzké spolupráci se Sovětským svazem a za jeho podpory, za jeho pomoci je možné i nejmělejší plán přeměnit ve skutečnost. A pochopitelně, že metro vzniklo pod vedením komunistické strany a te ještě jednou za účinné pomoci Sovětského svazu. Zkrátka a dobře, kdyby byl obrodný proces pokračoval, jezdilo by se po Praze zřejmě jen na koloběžkách.

Člověk toho musí navenek hodně znát, aby dokázal být uvnitř pokorný.

TEMNÁ RUS

Ze Svazu sovětských spisovatelů byl vyloučen známý leningradský autor, slavista, germanista a poetolog J. Et-kind. Podrobnosti se nyní dovídáme z dopisu, který Et-kind poslal po jednom svém studentovi amsterdamské univerzity a který tato univerzita zveřejnila:

Velevážení kolegové, děkuji vám i amsterdamské univerzitě za pozvání k přednáškám o teorii překladu a o problémech srovnávacích literárních věd, stylistiky a poetiky. Přednášet na vaší starobylé univerzitě by pro mne bylo velkou ctí. Ale i za normálních okolností bych mohl asi stěží přijmout vaše přátelské pozvání. V posledních letech jsem byl mnohokrát zván univerzitami, instituty nebo Svazy spisovatelů různých evropských zemí, ale nikdy se mi nezdařilo někam vyjet.

Od 25. dubna je ovšem má situace ještě beznadějnější. Během tohoto jediného dne jsem ke svému překvapení ztratil všechna práva jako vědec a spisovatel, ztratil jsem své zaměstnání, ztratil jsem možnost publikovat i možnost obživy.

Ráno 25. dubna byla náhle svolána vědecká rada leningradského Gerzenova pedagogického institutu. Na zasedání mě vyloučili z institutu a odňali mi profesorský titul. Téhož dne se také sešlo vedení Svazu spisovatelů a zbavilo mě členství.

Byl jsem nemocný, takže jsem se nemohl zúčastnit ani jednoho z obou zasedání. Zato byli na zasedáních přítomni zástupci státní bezpečnosti. Byl jsem obviněn z toho, že jsem se setkal s Alexandrem Solženicynem a Josifem Brodským a že jsem v jednom dopise posoudil jen tak na okraj rukopis jednoho mladého kritika, věrovaný Brodského básním. Vytykali mi hlavně dvě pasáže ze soukromých dopisů, které nebyly nikdy určeny k uveřejnění a neměly nic společného s nějakým posouzením současného politického kursu Sovětského svazu.

Tato směšná obvinění postačila k tomu, že jsem byl vyhozen z institutu, na kterém

ČSSR a Argentina

Jako skoro celou východní Evropu navštívila i Československo argentinská vládní delegace v čele s osobním zmocněncem presidenta Perona, ministrem ekonomie Josém Gelsavardem. Přijali ho všichni nejvyšší představitelé režimu. Byla podepsána smlouva o vědecko-technické spolupráci a dohoda o podílu ČSSR na realizaci tříletého plánu obnovy a rozvoje Argentiny, především dodávkami strojů a zařízení. Konkrétně dodá podnik Škoda zařízení pro hydroelektrárnu. Má se rozvíjet i civilní letecká doprava. Československo připravuje pro Buenos Aires národní výstavu.

jsem 23 let učil a ze Svazu spisovatelů, jehož členem jsem od roku 1923. Ráno 25. dubna jsem byl ještě profesorem institutu a uznávaným spisovatelem. Večer téhož dne jsem byl osamělý a o všechno okradený člověk. Zakázali mi učit a zakázali mi publikovat. Nakladatelství už dostávají příkaz netisknout má díla a ani mé jméno. Očekává mě tedy to nejhorší, k čemu může být vědec a publicista odsouzen: umlčení. A umlčení — to je civilní smrt.

Píši tento dopis a naslouchám krokům na chodbě. Je možné, že přijde chvíle, kdy po ztrátě pracovních možností, vědeckého titulu a možnosti publikovat ztratím i osobní svobodu — to poslední, co mi zůstalo.

Podle statistických údajů za loňský rok udržuje se v Československu stále uměle individuální cestování do zahraničí pouze jedním směrem: do států moskevského bloku. Z celkového počtu 2.800.000 turistů, kteří v r. 1973 vyjeli do ciziny, jelo 2.600.000 do tzv. socialistických zemí; z toho opět nejvíce, t. j. 78%, do zemí sousedních, tedy do Maďarska,

Německé demokratické republiky a Polska. Pak následuje Sovětský svaz, Rumunsko, Bulharsko a Jugoslávie. Do "nesocialistických států" jelo za celý rok pouze 196.000 osob, z toho ovšem celá řada ještě s "poloúředním" či "obchodním" posláním. Nejvíce jich takto jelo do Německé spolkové repu-

bliky a Rakouska, pak do Itálie, Francie, Švýcarska — Holandska a Velké Británie. Do severní Ameriky přijelo na návštěvu něco přes 4000 čs. občanů.

V opačném směru je situace podobná. Do ČSSR přijelo loni 8 a tři čtvrtě milionu návštěvníků ze "socialistických" zemí, z toho 84% z tzv. sousedních, pak z Bulharska a SSSR. Celkový podíl turistů z moskevského bloku činil 91%. Ze Západu počet turistů v r. 1973 oproti roku předchozímu dokonce o 7% poklesl, což čs. úřady vysvětlují tím, že přechody do Rakouska (odkud jezdí prý největší počet lidí) byly kvůli slintavce a kulhavce po více než 5 měsících uzavřeny. Z 833.000 "západních" turi-

stů bylo 354.000 ze západního Německa, 132.000 z Rakouska, 51.000 z Itálie a 35.000 z Francie. Ze Spojených států přijelo v r. 1973 49.000 osob. Relativní vzestup byl zaznamenán u návštěv ze Skandinávie: za poslední dva roky se počet turistů z Dánska zvýšil o 19%, ze Švédska o 26%, z Finska o 58%. Každý třicátý loňský návštěvník ČSSR byl z Asie. Podíl Afričanů je minimální — 0,8%. Z Československa naopak navštívilo africké země asi 7000 lidí. Všechny tyto údaje — jako všechna statistická data z Východu — je ovšem nutno brát s rezervou.

Propaganda má u jejich konečného vydání obvykle hlavní slovo.

Večery pod lampou s českou knihou

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud naším nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nepovolanějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČÍTADLO —

Petr Den. Sbírka esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prosté moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útěk z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narození tohoto politika, který spoluzakládal, budoval a řídil mladý československý stát. Neopstradatelná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

ÚHLEM NA OBLOHU —

Miroslav Rašín. Sbírka cestopisných črt, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZNADĚJE A NADĚJE —

Karel Valehrach. Krajan, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — kráčem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazírování-slovy a kresbami — populárního komika Járy Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martínek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních období.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martínek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martínek. Sbírka anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavostí po jeho první sbírce básní anglických.

OBJEDNÁVÁM:

Demokratický manifest —	
Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Járy Kouta	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —	
Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal —	
Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00